

ROOISE STREKEN 45 JEUGDHERINNERINGEN VAN BIJ ONS IN RIJSINGEN

Buurtschap Rijsingen

Vroeger was Rijsingen, gelegen aan beide zijden van de Ollandseweg halverwege Rooi en Olland, 'n rustige buurt. De Ollandseweg was verhard maar wilde je naar 't Hoogeind, naar de heide naar Boskant over de Bobbenagelseweg, via 't Kremsele, dan was alles zandpad wat de klok sloeg. 'n Smal fietspaadje lag vlak naast diepe karresporen die bij nat weer vol water stonden en bij droog weer het beeld van de Sahara opriepen. Langs dat zandweggetje groeiden plukjes hakhout en hagen, lagen schrale akkers en weilanden. Die weilanden en talloze paadjes werden omringd door lange rijen populieren (kannidasse), elzenstruiken, heggen of gewoon onkruid waar je eindeloos kon spelen en waar die geborgenheid opriepen.

Het buurtschap Rijsingen (op deze kaart met een z geschreven) aan de Ollandseweg, de enige verharde weg (rode lijn) van dit op de kaart weergegeven deel van Rooi van eind jaren '50 van de vorige eeuw

Verderop, richting Schijndel, begon vroeger de heide zover je oog reikte. Daar hoedde de schaapherder zijn kudde. Aan een eind van zijn lange staf zat een klein schepje. Om de schapen te 'sturen' gooide hij daarmee kluitjes aarde naar eigenwijze dieren die wat van de kudde afdwaalden. 't Herdershondje rende ijverig in rondjes, nooit moe, om de kudde bij elkaar te houden. Dat beeld is nu iets bezienswaardigs; een gebeurtenis waar toeristen zich aan komen vergapen. In die buurt ben ik geboren en getoge

De koeien, het buurten, 'erpel' en schoven

Ik krijg nog kippenvel als ik er op mijn gemak rond rij en de beelden van toen passeren in mijn hoofd als een trillerige zwartwitfilm.

Ik zit weer op 't ponykarretje en mag meerijden naar de hei (nu Schootsedijk) om mee te gaan melken. De melkbussen klonkeren tegen elkaar als de hobbelige karresporen ons wagentje laten hotseknotsen. De pony draaft want hij weet dat ie haver krijgt als we bij het weiland arriveren.

Met de hand melken, de andere koeien wachten geduldig op hun beurt (foto: Gaston Remery)

De koeien steken de koppen omhoog en sommige komen al naar 't 'hekkegat'. Wanneer we arriveren klimt een buurjongentje tussen de melkbussen uit en gaat meteen naar de sloot om kikkers te vangen. Straks wil hij graag verse nog warme melk drinken, zo uit het deksel. De 'schepper' komt per fiets langs om met een klein busje aan een stang een monster te nemen van de melk. Ter controle, bijvoorbeeld op ziekten, in het laboratorium. De dampende melk wordt door een zeef in de melkbussen gegoten. Met volle melkbussen vertrekken we weer. De pony draaft nu niet, hij moet stevig trekken. Met een grote grasspriet of zuring in onze mond zingen we dat 'Hertog Jan kwam varen' en zijn we zo weer thuis. Iedereen had 't in onze buurt prima naar de zin. Mensen kwamen bij elkaar om te kaarten of te buurten (er was nog geen tv!). Op warme zomeravonden zat men buiten onder een boom of erop. Dat laatste bij de talrijke klompenmakers want daar lagen vlakbij huis de gevelde bomen opgestapeld. Iedereen ging daar op zitten als op een voetbaltribune. Buurten zonder roken was ondenkbaar. De sigaretten, sigaren of pijpen kwamen voor de dag en in een mum steeg er zo veel blauwe rook op dat de brandweer er nu voor uit zou rukken.

De verhalen werden steeds sterker en wanneer 't begon te donkeren zag je geen gezichten meer, alleen de opgluoiende puntjes van 'n sigaar of sigaret. Daarachter hoorde je de stem van de verteller. Heel laat werd 't nooit, want iedere volgende dag begon weer als de hanen kraaiden.

Iedereen in de buurt had elkaar op enig moment nodig. Denk maar aan de oogsttijd. Of als de aardappels gerooid moesten worden. Er waren nog geen landbouwmachines; alles ging met de hand. De buurtkinderen kwamen aardappels rapen. Wij ook. We kropen over het veld en kregen 5 centen per

mand. We waren blij met de door ons verdiende centen. We kochten er ook snoep van in het buurtwinkeltje van opoe, niet alles versnoepten we want een deel van de centen ging in de spaarpot.

In de augustusvakantie werd 't koren geoogst. De stengels met de rijpe aren werden tot schoven bij elkaar gebonden. Ze stonden als torentjes rechtop op het al kaler wordende stoppelveld. Wanneer 't koren van het veld moest worden gehaald was de buurt opnieuw ter plekke. De schoven werden hoog op de kar of platte wagens gestapeld. Wij, kinderen, zaten daar dan vaak weer bovenop. Stiekem stopten we bij iemand een korenaar in zijn kraag. Die kroop dan kriebelend over je rug. Zo deinden we dan richting de boerderij. 't Wiebelde van alle kanten maar ik heb er nooit iemand vanaf zien vallen. De schoven werden onder een met stro gedekte 'paraplu' opgestapeld. Een 'paraplu' bestond uit een stevige rechte boomstam met op een vlechtwerk van hout een spits dak van stro. 't Leek op een reusachtige paraplu tegen de regen. Dat dak kon met een katrol hoger of lager getrokken worden naar gelang de voorraad schoven, stro (of hooi) die eronder lag. De schoven of 't hooi lagen meestal op een onderlaag van takkenbossen (mustert); gekapt hakhout dat volop langs de sloten groeide.

Wanneer de trekker met de dorskast arriveerde stonden verschillende buurtgenoten er ook want er waren opnieuw veel helpende handen nodig. De dorskast werd met een lange riem, kruislings in een acht gedraaid, met de trekker verbonden voor de aandrijving.

Aandrijfriem tussen de tractor en de dorskast (foto: Omroep Meierij)

Onze Fox jankte!

Jongelui stonden met stevige stukken hout in de hand rondom de paraplu opgesteld. 't Foxshondje drentelde onrustig op en neer. Laag na laag werd 't koren door de dorskast opgeslobberd en de eerste muizen kwamen tevoorschijn. 't Hondje werd bijkans gek en stormde eropaf. Toen de eerste ratten kwamen, werden die snel naar de rattenhemel geholpen. Plotseling verdween het hondje met flink gegrom grotendeels in een opening onder het hout; hij had iets geroken! Kort daarop jankte ie.

Onze buurman trok de fox aan zijn krulstaart uit het gat maar daarmee ook nog meer! Dat kleine opdondertje van een hondje had een bunzing aan zijn neus hangen en hij liet niet los. De buurman kneep de bunzing bij zijn keel en toen liet hij even daarna los, levenloos. Daarmee was ook meteen de geregelde paniek in het kippenhok opgelost.

Er huisde een bunzing onder 't stro!

Na afloop zat iedereen op de mustert aan de boterhammen met koffie of aanmaaklimonade. Verschillende mensen keerden huiswaarts met een kussensloop of zak vol kaf om matras of kussen op te vullen. Ik voel 't nieuwe kaf nog prikken als ik dit schrijf.

Burenhulp, 't Huiske' en de Solex

Al die burenhulp verliep zonder betalingen, met gesloten beurs. Dat hield wel in dat er steeds ongeschreven verplichtingen uit voort kwamen. Zo kwam de buurt, wanneer er een varken geslacht werd, als een soort tegenprestatie, 'op 't kort'. Allerlei 'restanten' van de slacht gingen in een forse pan en iedereen schoof aan.

Je kon in noodgevallen geen 112 draaien. Klonk er hulpgeroep dan snelde de buurt toe om 'assistentie' te verlenen. Zo hoorden we onze buurvrouw eens angstig gillen. Wij erheen. De houten vloer van de buiten wc was zo rot 'als een mispel' en had 't begeven. Om 't maar op z'n Roois te zeggen: 'ze waar dur den bojjem gezakt'. De deur van de WC ('t huiske) was aan de onderkant een stuk open en haar handen en gezicht waren onder die deur te zien. De overbuurman trok meteen die gammele deur open. Dat was geen probleem want het houten draaislotje (vrèeleke) was net zo wrakkig als 't totale hokje. De buurvrouw werd uit dat stinkende gat getrokken en de kinderen werden weggejaagd. De buurvrouwen spoelden het slachtoffer op een stoel achter de put met emmers water alvast een beetje schoon voor ze naar een grote teil werd overgeheveld. Ze was nog helemaal overstuur. We hebben met een gaffel (hooivork) haar pantoffels uit de smurrie gevist. Ze hebben nog wekenlang aan de wasdraad te drogen gehangen. Nog diezelfde dag heeft de buurt thuis de houten bodem van ieders 'huiske' gecontroleerd. Je kunt immers nooit weten! Onze buurt was ons paradijs. Er kon op straat gevoetbald worden dat we last hadden van auto's. We hadden bijna nooit kant en klaar speelgoed; we moesten samenwerken om 't zelf te maken. We waren uren bezig; voor we een vlieger zover hadden dat ie ook echt bleef zweven in de lucht, voor we 'n goeie katapult hadden die werkte, voordat de elzenproppen uit de klappijpen vlogen, voor ons karretje, gemaakt van een sinaasappelkistje en op oude kinderwagenwielletjes ook reed, voor de

circustent van parachute (nog uit de oorlog) gestut door boonstaken overeind stond en de voorstelling kon beginnen

Daar komt de politie aan!

Zo had mijn broer eens zo'n karretje op kinderwagenwielletjes gemaakt. Aan de voorkant werd er een stevig touw aan vastgeknoopt. 't Andere einde van dat touw werd aan de bagagedrager van een oude gammele Solex vastgemaakt. Die had mijn broer voor een appel en een ei gekregen. Hij had gouden handjes en binnen de kortste keren liep die Solex als een klokje. Hij was nog lang geen zestien toen hij al overal naar toe 'brommerde'. Die Solex had hij dus voor dat karretje gespannen en hij vroeg aan 't groepje bewonderend toekijkende buurtkinderen wie er op het karretje durfde. Dojke kreeg al meteen rode wangen van de spanning; hij knikte enthousiast met zijn blonde kuif. Hij ging op zijn buik op dat wagentje liggen, kreeg een plastic po op zijn hoofd die met een touwtje onder zijn kin werd gestrikt. Zo, met een helm op kon hem niets overkomen ... De Solex werd gestart, 't motortje pruttelde. Mijn broer trapte de eerste meters mee. De Solex kreeg vaart en het wagentje volgde braaf. Dojke lag als een snoek op de plankjes. 't Ging harder en harder en 't vehikel begon meer en meer te slingeren. Ineens riep iemand, die meende dat ie lollig was: "Er komt politie aan!!". Mijn broer vergat compleet dat er iets achter zijn Solex hing en draaide snel het erf van de burens op. Hij verdween in 't schuurtje. Het karretje was losgeraakt. Het had geen stuur en denderde, volledig stuurloos, rechtuit de sloot in. De coureur brulde vanonder zijn pothelm om zijn moeder. De dappere coureur had flink wat schrammen en achteraf bleek ie een lichte hersenschudding te hebben. Dus die pot als helm bleek niet echt goed te hebben geholpen. Wanneer 'r echt politie bij gekomen was, dan waren we de klos geweest. Een mens moet in z'n leven nog maar vaak geluk hebben. Maar toen vader thuiskwam, was ie niet echt blij (en dan druk ik me nog zacht uit). Samen met de buurman, de vader van die kleine waaghals, losten ze het vredig op. Zo ging dat in Rijsingen.

Door: heemkundige kring 'De Oude Vrijheid', werkgroep geschiedenis

Contact: secretariaat@oudevrijheid.nl

Extra informatie op www.oudevrijheid.nl klik op 'Publicaties' en dan op Rooise Streken.

HEEMKUNDIGE KRING
DE OUDE VRIJHEID
Sint-Oedenrode

*Bang voor de
politie, ook op
Rijsingen*

